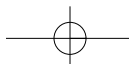
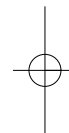
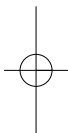
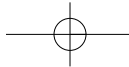

**“Reflexions en
temps de crisi”**
Víctor Grífols
Roura
**Lliçó inaugural
del curs acadèmic
*2012-2013***
**Barcelona,
17 de setembre
del 2012**

Reflexions en temps de crisi

Molt Honorable Sr. Artur Mas, president de la Generalitat de Catalunya; Excel·lentíssim Sr. Xavier Trias, alcalde de Barcelona; Honorable Sr. Andreu Mas-Colell, conseller d'Economia i Coneixement; Rectors Magnífics i Rectores Magnífiques de les universitats catalanes; presidents i presidentes dels Consells Socials, distingides autoritats, estudiants i membres de la comunitat universitària de la Universitat Pompeu Fabra, amigues i amics,

En primer lloc, deixin que agraeixi l'honor que m'han fet en demanar-me la meva participació en aquest acte solemne d'inauguració del curs acadèmic. Estic convençut que no sóc el més indicat per ocupar aquesta tribuna, però faré el possible per estar a l'alçada de les circumstàncies.

Els confesso, a més, que el terme *lliçó* em sembla poc adequat per definir la meva intervenció. No em considero la persona indicada per impartir lliçons, i, menys encara, davant d'un auditori tan erudit com el que tots vostès representen. En qualsevol cas, els agraeixo de nou la confiança que m'han fet.

Dit això, el que faré és compartir amb tots vostès algunes reflexions respecte d'un tema tan d'actualitat com és la crisi que ens envolta. Ja veuen que no sóc gaire original, però la gravetat del moment no em deixa alternativa.

Comptant només fins on arriba la meva memòria, si em situo a la meva primera infància, als anys cinquanta, la situació econòmica, social i política del país era infinitament pitjor que la que tenim ara. Els parlo d'una època de cartilles de racionament, de talls constants del corrent elèctric, en la qual no disposàvem de calefacció... Les diferències són tan grans que no aguanten cap mena de comparació.

A l'empresa que la meva família havia fundat deu anys enrere s'hi treballava en unes condicions de precarietat i de falta de recursos que ara ens costa d'imaginar. Malgrat tot, però, l'any 1952 el meu oncle va presentar a la comunitat científica internacional un mètode d'obtenció de plasma que avui es practica amb normalitat arreu del món: la plasmafèresi, un descobriment que, segons diuen els professors Císcar Rius i Farreres Valentí en la seva obra conjunta *Diagnòstic biològic*, de 1972, l'hem de considerar l'aportació més important de la ciència espanyola a la medicina.

En la dècada dels seixanta, anys de la meva adolescència, poques coses havien canviat en la societat espanyola. L'aïllament internacional que patíem no facilitava la marxa normal de la societat, i els empresaris havien de superar dificultats de tota mena. Tant era així que el meu pare va decidir que associar-nos amb una empresa nord-americana amb la qual teníem relació comercial era l'única solució de futur. Recordo perfectament el dia que el meu pare i el meu avi ens van reunir a mi i als meus germans i cosins més grans, una colla de joves imberbes, per anunciar-nos aquesta aposta de futur que havien decidit tirar endavant. En aquells moments no n'érem conscients, almenys jo no n'era, però la decisió del meu pare significava plantar la llavor de la internacionalització a l'empresa.

Als anys setanta, la dècada dels meus vint anys, em van permetre viatjar molts estius als Estats Units. Gràcies a la nostra associació amb l'American Hospital Supply, una gran corporació del sector sanitari d'aquell país, vaig tenir l'oportunitat de treballar a les seves instal·lacions i de relacionar-me amb els seus directius. Allò per a mi va tenir un impacte molt gran. La diferència entre els dos països era monumental. Allà, tot funcionava: el comerç, les empreses, les institucions...; els carrers eren amples, els cotxes grans, les ciutats feien goig de veure... La diferència era tan immensa en tot que jo sentia una certa vergonya quan havia d'explicar coses del meu país. El noble sentiment d'orgull de pertinença que tots tenim d'una manera o altra, jo el tenia per terra davant d'aquella exhibició d'eficiència i d'eficàcia. Més d'una vegada vaig pensar que quedar-m'hi seria la millor decisió que podia prendre, però no ho vaig arribar a fer.

Han de pensar que en aquella època, i això ho dic especialment als més joves, aquest magnífic edifici, avui seu d'una institució tan digna i lloable com és la vostra universitat, als anys setanta tenia un aspecte completament diferent. Llavors era el "cuartel" militar d'intendència i era el lloc obligat de concentració de milers de nois joves com vosaltres que anaven a fer el servei militar ficats en algun dels trens que els esperava aquí al costat, a l'estació de França. Gràcies a Déu, el canvi ens ha anat de meravella!

Parlàvem dels setanta, que és quan, a l'empresa, vam fer una aposta ferma per la modernització i el creixement de la producció. L'any 1972 vam traslladar tota l'activitat industrial del barri de Sant Gervasi de Barcelona a Parets del Vallès. La nova fàbrica, que llavors ens semblava immensa, va possibilitar un notable increment de la producció i va requerir una profunda reforma de l'estructura comercial per tal de donar-hi sortida i projecció. Tornant a la crisi, deixin que els recordi que als setanta es va viure una crisi energètica internacional, coneguda com 'la crisi del petroli'. Al polígon industrial de Parets on ens havíem instal·lat, moltes de les empreses veïnes tancaven les portes vençudes per la duresa d'aquella crisi que, aleshores, havíem d'afrontar sense els coixins d'Europa i de l'euro amb què avui ens protegim.

Al novembre de 1975, amb la mort del dictador, se'ns obrien les portes d'un món completament nou en què, amb el permís de Miquel Martí i Pol, tot estava per fer i tot semblava possible. Vam canviar la pesada condemna d'una dictadura militar per la il·lusió d'una llibertat democràtica. Sí senyors, la il·lusió! Aquest motor tan potent que fa girar les rodes més pesades i que permet assolir els objectius més quimèrics.

Sabiem que era l'hora de canviar-ho tot, i tots empenyíem. Fins i tot les cançons reflectien i estimulaven els desitjos de canvi, seguint l'estela d'aquella emblemàtica "Diguem no". Cadascú des del seu àmbit feia tot el possible per fer realitat aquella il·lusió d'un país nou, d'una societat nova. En plena crisi energètica internacional, recordem-ho, la voluntat d'avançar i de créixer va fer possible un acord històric entre els diversos representants del món del treball. Sindicats, empresaris, polítics i altres agents socials es van posar d'acord per firmar els pactes de la Moncloa, que els més grans d'aquí sabem molt bé que van empènyer de manera decisiva l'activitat empresarial i econòmica d'aquells moments.

No va ser fàcil, però la consciència de la gravetat del moment va fer possible el consens i l'acord. Van ser uns anys molt intensos i, a nivell polític, n'hi ha prou de recordar que, en només quatre anys, es van fer dos referèndums, el de la Reforma i el de la Constitució, i dues eleccions legislatives, les de 1977 i 1979.

Als anys vuitanta hi vam entrar amb mal peu, amb contínues amenaces involucionistes per part dels militars que es van concretar en un intent de cop d'estat el 23 de febrer de 1981. Afortunadament, però, aquest fet lamentable no va impedir que, anys més tard, el 1985, Espanya firmés el tractat d'adhesió a la Unió Europea. Allò sí que va ser transcendent. Al meu entendre, aquest fet va marcar, sobretot per a l'empresa, un abans i un després. Vam deixar de ser un país aïllat per convertir-nos en un país més del Món Occidental i, a més, la idea d'una Europa, gran i unida, ens engrescava i il·lusionava.

Això va estimular encara més l'activitat econòmica, i el punt de mira de moltes empreses es va desplaçar cap als països de la veïna Europa. Llavors jo ja tenia responsabilitats dins la companyia, i el 1987 vam decidir obrir la nostra primera filial internacional a Lisboa. El concepte d'una Europa gran i unida es va acabar d'arrodonir el 1989 amb l'esfondrament sense remei del mur de Berlín, aquell que dividia Europa en dues meitats i que tots coneixíem com 'el mur de la vergonya'. Després d'aquest fet, no vam trigar gaire a obrir una filial a la República Txeca, un país que s'esforçava amb vehemència per treure's del damunt les seqüeles d'haver estat tancat dins el Teló d'Acer, i més endavant també ho vam fer a Xile i a l'Argentina. Per fi aconseguíem fer les primeres passes cap a la internacionalització. Efectivament, els vuitanta van ser uns anys molt importants per a Europa i també per a nosaltres, perquè no tinc cap dubte que sense l'adhesió d'Espanya a la Unió Europea Grífols no hauria arribat a ser el que és avui.

No tot, però, van ser flors i violes. Malgrat que l'activitat econòmica es multiplicava, la inflació creixia i creixia i feia trontollar una feble pesseta que amb prou feines se'n sortia. Avui ens sembla mentida, però en aquells moments els crèdits es tornaven al 15%, 16% o 17% d'interès! A més, la reconversió que calia fer en molts sectors industrials amenaçava la supervivència d'empreses i deixava molts treballadors a l'atur. Tot i així, l'estabilitat política que es va aconseguir va propiciar que el país estigués preparat per ser protagonista d'esdeveniments internacionals de primera magnitud. La nominació de Barcelona com a seu olímpica va ser un nou bany d'il·lusió i per tant d'estímuls i incentius per créixer en la bona direcció.

I això ens porta als noranta, amb la impecable organització i celebració, el 1992, dels Jocs Olímpics de Barcelona, exemple de consens social i polític i de feina ben feta. La nostra autoestima col·lectiva va pujar molts enters, i jo personalment em sentia afalagat quan era a l'estranger i elogiaven la feina feta. L'orgull legítim que exhibíem molts catalans en sentir-nos protagonistes d'aquell esdeveniment ens va donar prou corda i energia per empènyer uns quants anys més l'economia, amb el tractat de Maastricht com a marc de referència, per situar el país a les portes de l'euro deu anys després.

Als anys noranta Grífols va situar la internacionalització com a objectiu estratègic de creixement. Els països en els quals érem presents ens permetien exportar cada cop més, però vam veure molt clar que havíem d'aixecar el llistó i fixar el rumb cap als Estats Units. Si aconseguíem les llicències per vendre els nostres productes farmacèutics al primer mercat del món, també tindríem la clau per accedir a gairebé tots els altres. I així va ser. Després de més de cinc anys de tràmits, inspeccions i projectes de canvis i millores, el 1995 vam obtenir la llicència de l'FDA, l'autoritat sanitària nord-americana, per comercialitzar als Estats Units els nostres derivats del plasma fabricats a Parets del Vallès.

Molt poc després d'aquest fet transcendent i clau per a la companyia vam començar a incrementar la nostra presència en nous països i a reestructurar profundament la nostra activitat comercial internacional. Així doncs, Alemanya, Itàlia i el Regne Unit a Europa, i Malàisia, Singapur i Tailàndia a l'Àsia, entraven a formar part de l'univers Grífols.

Tornant al context socioeconòmic i polític del nostre país, esgotàvem el segle XX amb prou empenta per continuar progressant, però, entrats ja en el segle XXI, tota aquesta monumental feina que he mirat de resumir amb alguns dels fets més destacats sembla com si hagués assecat la font de la il·lusió que abans els deia que era tan necessària per avançar. Ara mateix, costa molt veure algú il·lusionat en res, però sí que es veu, en canvi, molta gent aclaparada, trista, espantada i, no pas poca, indignada.

Jo, a diferència d'aquells ciutadans que diuen estar indignats, el que estic és més aviat fastiguejat. Cansa moltíssim la nul·la sintonia que exhibeixen els nostres representants per encarar, tots junts, les dificultats conjunturals d'aquesta crisi, i em dol comprovar fins a quin punt hem malbaratat aquell capital de prestigi que tants esforços ens va costar consolidar. En la primera dècada del segle XXI, el bon nivell de benestar aconseguit en els vint-i-cinc anys precedents sembla que ens ha fet creure que ja no quedava res per fer. No sé si per complaença o per quina altra raó, hem deixat de pedalar i, és clar, passa el que passa.

Des del punt de vista de l'empresa, en canvi, l'entrada al segle XXI ens ha resultat d'allò més estimulante. Justament l'any 2000 obríem la nostra filial als Estats Units, i només dos anys més tard hi fèiem la primera operació corporativa adquirint SeraCare, una companyia nord-americana cotitzada a borsa per integrar-la al nostre grup. Després, el 2003, vam adquirir el negoci del nostre antic soci, Alpha Therapeutic Corporation, i vam consolidar així, també, un projecte industrial internacional. D'ençà d'aleshores no hem parat de créixer, i de valent. Darrerament, l'adquisició del nostre competidor Talecris, societat nord-americana també cotitzada a borsa, ens ha situat com un dels líders mundials de la indústria dels hemoderivats. Avui Grífols és una sòlida companyia internacional amb seu a Barcelona que cotitza a l'Íbex 35 i al Nasdaq, amb presència directa en 24 països i amb més d'onze mil treballadors. Potser algú pensarà que amb això hem arribat al final d'alguna cosa, però els asseguro que per a nosaltres només és el punt de partida d'alguna cosa més.

La nostra positiva trajectòria d'aquests darrers anys contrasta, lamentablement, amb aquest clima tan negatiu que afecta la situació política, social i econòmica de casa nostra. Analitzant-ne les possibles causes, trobem molts factors que ens han dut fins aquí, però n'hi ha dos que, al meu entendre, són responsables directes d'aquesta mala situació d'ara.

El primer és la mentida. Estic segur que tots els presents estan d'acord a considerar que el respecte a la veritat és una norma de conducta essencial. Però a mi em sembla que el menyspreu amb què tractem la veritat, o la benevolència que dispensem a la mentida, m'és igual, és el primera en importància de les causes del desgavell que ara ens toca viure.

Què podem esperar d'un país que tolera les mentides piadoses o que dona per bones les veritats a mitges? Quina seriositat demostrem al món perquè se'ns tingui en compte en les organitzacions internacionals? Hi ha països en els quals mentir té greus conseqüències, fins i tot penals, i si no que ho preguntin al president Nixon. Però aquí la mentida forma part de la realitat més quotidiana. La dita diu que "Nada es verdad y nada es mentira. Todo depende del color del cristal con que se mira"... I així ens va; i amb una impunitat increïble, n'hi ha que fins i tot gallegen de no pagar l'IVA o de disfressar el valor dels pisos, per citar només dues pràctiques força conegudes entre nosaltres. Faltar a la veritat no és

un tret característic i exclusiu nostre, és clar que no, però sí que ho és tolerar-la i disfressar-la. Siguem seriosos: prou de dir i d'acceptar mentides. Això ha de canviar. No serà gens fàcil, però cal fer-ho.

El segon factor que em sembla responsable del mal moment que ara passem és que la democràcia aconseguida amb tant d'esforç s'ha convertit en una mena de partitocràcia. Amb tots els respectes pels presents, crec que els partits polítics han canviat els termes "país" i "partit", dos conceptes que, per la seva naturalesa i el seu abast, són gairebé antagònics. Com en tot, hi ha honroses excepcions, naturalment, però no crec que sigui exagerat generalitzar i dir que els polítics estan abans al servei del seu partit que no pas del seu país, i ho demostren tot sovint al Parlament: vostès creuen de debò que quan un partit presenta un projecte de llei o una proposta, el 100% dels seus diputats hi està d'acord de manera monolítica i incondicional? No els sembla que hi pot haver entre les seves files algun parlamentari amb prou formació tècnica per considerar que aquell projecte no és viable?

De la mateixa manera, inverteixo la pregunta i l'aplico als partits que s'oposen en bloc i per sistema a les propostes dels seus adversaris: ningú entre les seves files no té raons per poder estar-hi a favor?... Tant és que es parli de corredors ferroviaris com de transvasaments de rius o de recaptació d'impostos, tant se val..., el dictat del partit és més important que les conviccions personals o professionals dels seus membres.

Quina enveja fa veure com, als Estant Units, gràcies al vot d'un reconegut conservador han tirat endavant la reforma sanitària impulsada pels demòcrates amb el president Obama al capdavant. Això, aquí, és impensable. Aquí, el que dicten els aparells dels partits els militants ho han d'acatar disciplinadament. Allò del pensament únic, que semblava cosa del passat, al si dels partits polítics hi sembla encara ben vigent. Ja he dit abans que hi ha honroses excepcions, també en aquest trist panorama, és clar que sí, però, per desgràcia, només són això: excepcions.

Des que vaig començar a preparar la meva intervenció d'avui, els mitjans de comunicació han recollit molts casos que poden servir d'exemple del que acabo de dir. Tant de bo que això propiciï un debat intens encaminat a posar-hi remei.

En conclusió, jo crec que hauríem d'aspirar a tenir unes institucions formades a partir de llistes obertes, on cada diputat hagi de guanyar-se la confiança i el vot dels ciutadans que vol representar. Un cop constituïdes, les institucions haurien d'emprendre serioses reformes perquè la mentida i les males pràctiques es castiguin amb la contundència necessària perquè no quedin en la impunitat d'ara. Ens hem de treure del damunt aquesta mena d'estigma, aquesta sensació que, per grossa que la facis, aquí no passa mai res. Hem de ser un país seriós i fiable.

Però mentre tot això no arribi, i em sembla que trigarà, som on som i amb unes dificultats tan grans com les xifres que ens aclaparen. Tenim l'autoestima arran de terra, i el prestigi aconseguit en les dècades precedents se'ns ha escapat de les mans en projectes faraònics o insostenibles, o totes dues coses alhora. Tenim més quilòmetres de via d'alta velocitat i aeroports que ningú, però no tenim passatgers que hi viatgin; i, en canvi, les infraestructures necessàries per activar l'economia productiva encara estan per fer.

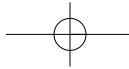
No sé vostès, però a mi, moltes vegades, em fa la sensació que estem esperant no se sap ben bé què per sortir d'aquesta crisi. Els problemes són els que són i no és senzill resoldre'ls, ho sé, però ens cal canviar l'actitud. Sempre he dit que, en l'economia, la psicologia hi juga un paper molt important, i em sembla que l'actualitat ens ho confirma. Cal que ens il·lusionem amb projectes que ens importin i ens motivin. Cal que tots els que componem aquesta societat ens mobilitzem al servei d'una idea que ens sedueixi. Ens cal il·lusió, i molta!; aquella il·lusió motivadora que ens va empènyer a bastir una democràcia gairebé del no-res o a projectar el nom de Barcelona a tots els racons del món.

Som molts i molt ben preparats, cadascú en la seva feina, però ens cal algú que ens assenyali el camí que cal emprendre. Algú que tingui el país al cap i un bon projecte per fer-lo créixer i perquè esdevingui un país just, modern i pròsper; que engresqui tots aquests estudiants a formar-se en profunditat per servir el país amb professionalitat i generositat i que estimi el país i el vulgui servir per davant de tot. Fa unes quantes dècades, Konrad Adenauer se'n va sortir: es va posar al capdavant d'un país avergonyit, derrotat i humiliat que, cinquanta anys després, és el líder d'Europa.

Ara ens toca a nosaltres. Els economistes, els enginyers, els obrers, els estudiants o els empresaris farem la nostra feina tan bé com sapiguem, però ens cal saber per quin camí hem de caminar tots junts altra vegada, i aquest camí només el poden traçar els polítics. A la societat civil ens toca treballar més, queixar-nos menys i exigir molt més als nostres polítics i, sobretot, als nostres parlamentaris.

De dificultats n'hi haurà. Sempre n'hi ha i vénen soles, però per grans que siguin no han de ser pitjors que les que ens hem trobat en el passat i que hem demostrat que vam saber com superar: amb generositat, oberts a trobar el consens necessari en cada moment i pensant només en clau de país. Els partits i les persones passen, però el país continuarà existint sempre i ens necessita a tots fent pinya.

Per acabar, voldria dirigir-me als estudiants, que són els autèntics protagonistes del curs acadèmic que avui s'inaugura. Com a estudiants, no ho dubteu, el vostre present és millor que no pas el que jo vaig viure. L'extensa xarxa universitària que avui tenim ha universalitzat l'accés a la universitat com mai no hauríem

pensat que podia ser possible. Us demano que feu bé la vostra feina, que sigueu honestos i que respecteu sempre la veritat. No us indigneu fàcilment, que ja tindreu temps d'indignar-vos prou al llarg de la vostra vida. Vosaltres sortireu d'aquest edifici amb més dignitat que no pas els que ho fèiem per anar a la "mili", i també més ben preparats per servir la societat. Aproveiteu, doncs, aquesta magnífica realitat i formeu-vos a consciència perquè tot això perduri, guanyi prestigi dia a dia i sigui garantia de progrés i de futur per als qui vénen darrere vostre.

Moltes gràcies i bona sort.

